

СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА ЗМІ

Кафедра журналістики
Чернівецького національного
університету імені Юрія
Федьковича

Василик Л.Є., доцент
Мельничук Ю.Г., асистент

Галузь знань

06 журналістика

Спеціальність

061 журналістика

Освітній рівень

бакалавр

Спеціальність
(професійне спрямування):

Журналістика
і крос-медійність

Мета. Курс спрямований на студентське розуміння основ підбору тематичних матеріалів, їх складників, закономірності журналістської творчості та високого професіоналізму, покликаний спроектувати отримані знання на конкретну практику засобів масової інформації щодо соціальної проблематики, розкрити тонкощі й секрети журналістської майстерності, які базуються на цінностях прав людини.

Завдання. Дисципліна спрямована на те, щоб на практиці перевірити здібності у сфері журналістики, навчати студентів працювати з різними журналістськими жанрами та майстерно оволодіти словом. Загальний напрямок знань – практика та аналіз практичної роботи, яка базується на цінностях прав людини. Вміння зорієнтуватися під час зміни теми залежності від актуальності. Обов'язковим елементом є спроможність рецензувати роботи колег. Студенти повинні навчитися аналізувати тексти в друкованих ЗМІ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студент повинен знати:**

- дитячу проблематику в пресі;
- проблематику здоров'я;
- питання нацменшин та їх прав;
- питання гендерної рівності;
- проблему домашнього насильства;
- питання інклюзії;
- проблеми людей з інвалідністю;
- проблему недискримінації представників ЛГБТ;
- інші теми у соціальній проблематиці.

вміти:

- робити огляд матеріалів з медіа на ту чи іншу тему;
- виділяти серед великої кількості проблемних питань основні;
- добирати матеріали для створення газети, радіо- чи відеосюжету на соціальні питання/проблеми;
- збирати та аналізувати інформацію з соціальних питань, проблем в різних галузях життєдіяльності людини;
- формувати подачу соціальних питань/проблем, шляхів їх вирішення через цінності прав людини.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 Змістових модулів – 2 Індивідуальне науково-дослідне завдання Загальна кількість годин – 120 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2	Галузь знань Журналістика Напрямок підготовки 061, журналістика Спеціальність (професійне спрямування): Журналістика і крос-медійність Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Нормативна	
		Рік підготовки	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5-й	5-й
		Лекції	
		14 год.	8 год.
		Практичні / семінари	
		14 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		73 год.	73 год.
		Індивідуальні завдання:	
		2 год.	2 год.
		Вид контролю:	
		іспит	іспит

1

МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНІ ПИТАННЯ/ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ТА ЇХ ВИСВІТЛЕННЯ У ЗМІ

Тема 1. Соціальні теми у ЗМІ. Поняття соціальної журналістики. Теми, актуальні для соціальної журналістики сьогодні. Основні принципи роботи у соціальній журналістиці. Цінності прав людини в соціальній журналістиці. Словник соціальних термінів.

Тема 2. Роль екологічної журналістики у суспільстві. Розвиток екологічної журналістики. Поняття екологічної журналістики. Тематика екологічного матеріалу. Актуальність екологічного матеріалу.

Тема 3. Термінологія і статистика в екологічних матеріалах. Використання термінології. Використання статистичних даних.

Тема 4. Дитяча проблематика у ЗМІ. Основні положення Конвенції ООН про права дитини. Рівноправні, але не зовсім: діти з обмеженими можливостями. Ні дискримінації – усі діти рівноправні. Діти і сім'я. Дитяча праця. Здоров'я і благополуччя дітей. Повага. Право дітей на індивідуальність. Діти – підопічні держави.

Тема 5. Молодіжна проблематика. Проблеми молоді в сучасному суспільстві. Основні теми, що найчастіше висвітлюються в мас-медіа.

Презентація та захист творчої роботи.

МОДУЛЬ 2. ВРАЗЛИВІ СОЦІАЛЬНІ ГРУПИ. РОЛЬ ЗМІ У ПРАВОЗАХИСТІ ТА ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНИХ МЕНШИН

Тема 1. Проблематика здоров'я в соціальній, медичній та правозахисній журналістиці.

Правила для кореспондентів, що займаються питаннями здоров'я, розроблені Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Як Сприймання поняття «інвалідність». Вплив інвалідності на життя суспільства. Права людини і права людей з інвалідністю: Конвенція ООН про права людей з інвалідністю. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». Права людини і права хворої людини, права літньої людини. Маломобільні групи населення. Нозологічні групи. Доступність. Концепція розумного пристосування. Універсальний дизайн. Бар'єри. Причини виникнення універсальних стратегій в соціальних галузях життя суспільства. Мова та етикет. Моделі інвалідності у суспільстві та обмежені можливості у кожній з концепцій прийняття рішення. Права людини як рекомендаційний підхід. Інклюзія як рекомендаційний підхід.

Тема 2. Тема ВІЛ/СНІДу в пресі.

Соціальні питання і проблеми людей, які живуть з ВІЛ та СНІД. Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ. Глобальний фонд «Подолання епідемії ВІЛ/СНІД в Україні». Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту людини (СНІД) та соціальний захист населення?». Права людини і права ВІЛ-позитивної людини. Упередження та стереотипи при висвітленні теми у ЗМІ. Медіа-іміджі ВІЛ/СНІДу в Україні. Моніторинги епідемії. Підвищення усвідомлення проблеми ВІЛ/СНІДу. Зміна ставлення й норми поведінки. Соціальна реклама про профілактику ВІЛ/СНІДу в ЗМІ. Державні, приватні, суспільні та міжнародні організації для висвітлення проблеми ВІЛ/СНІДу в ЗМІ. Дослідження проблеми ВІЛ/СНІДу: Проект «Здоровий світ 2020». Найкращі матеріали II Національного конкурсу з ВІЛ/СНІД тематики серед друкованих та електронних ЗМІ, журналістів та дописувачів. Антидискримінаційний як рекомендаційний підхід.

Тема 3. ЛГБТ-спільноти та їх рецепція в журналістиці.

Національний ЛГБТ-портал України як джерело інформації. Чому важлива увага до ксенофобії і гомофобії. Лексика щодо ЛГБТ: як кого називати. Історія ЛГБТ-руху. Гетеросексуальність і гомосексуальність. Гомофобія: чому журналіст не повинен її підігрівати? Мова ворожнечі – що це таке, чому шкодить ЗМІ та суспільству. Трансгендери: особливості гендерної ідентичності. Міфи про ЛГБТ. Тенденції висвітлення ЛГБТ. Антидискримінаційний або інклюзивний як рекомендаційні підходи.

Тема 4. Матеріали про нацменшини.

Поняття «мови ворожнечі». Способи взаємодії з національними меншинами. Етичні аспекти роботи з матеріалами про нац-меншини. Ознаки «мови ворожнечі» щодо нацменшин. Як не розпалити міжетнічного конфлікту. Роль журналістів у розв'язанні конфліктів. Проблема сегрегації за етнічним принципом. Роми як сегрегована в Україні нацменшина. Фактори формування ментальності ромів. Посилення можливостей ромів. Ромська програмна ініціатива. Стразбурзька декларація щодо ромів. Стратегія інтеграції ромів в українське суспільство до 2020 року. Видимість людини як рекомендаційний підхід.

Тема 5. Гендероване суспільство та його медійні виміри.

Поняття гендер. стать, фемінізм. Гендерні стереотипи. Гендерні упередження. Що таке гендерна роль? Сексизм. Питання гендерної дискримінації та рівності. Гендерована економіка. Горизонтальна сегрегація ринку праці. Вертикальна сегрегація ринку праці. «Скляна стеля». Гендерована політика. Представництво жінок в парламентах. Гендерована сім'я. Гендероване здоров'я. Сексизм в рекламі. 10 рекомендацій для журналістів щодо гендерного балансу. Як мова може (не) відтворювати гендерні упередження. Андроцентризм. Стратегії спротиву. Словник фемінітивів. Корисні ресурси: «Спитай жінку»: база даних експертток, Проект «Гендер в деталях», Фейсбук групи «Сексизм та мізогінія», Фемінізм. UA. Генеровані медіа як рекомендаційний підхід.

Тема 6. Основні міжнародні документи у сфері прав людини та Гендерної рівності.

Гендерна рівність та недискримінація в національному законодавстві. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Міжнародні зобов'язання України. Індекс глобального гендерного розриву. Механізми розширення участі та повноважень жінок у політиці. Гендерні квоти. Суспільне сприйняття.

Тема 7. Проблема домашнього насильства.

Види насильства. Ознаки Методи протидії. Закон України про попередження насильства в сім'ї (2001). Система суспільних поглядів, що унормовують насильство над жінками. Визначення фізичного насильства. Законодавчі механізми забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків. Стамбульська конвенція. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство.

Презентація та захист творчої роботи.

Методи навчання. Передумови для засвоєння курсу: регулярна присутність, активна участь у практичних заняттях і виконання практичних завдань. Активне опрацювання матеріалів на соціальну проблематику в різних видах ЗМІ кожного дня, розуміння ситуації, базової термінології, правової основи, створення власних різножанрових журналістських матеріалів.

Методи контролю. Модульні роботи, практичні заняття, реферативні доповіді, створення журналістського матеріалу, іспит.

Методичне забезпечення. Навчально-методичний комплекс з курсу «Соціальна проблематика ЗМІ», тексти лекційного матеріалу, приклади ЗМІ, мультимедійні презентації.

Рекомендована література

1. Адаменко О.М., Періжок Й.І., Пилипчук О.Я. та ін. Основи екології. – Івано-Франківськ, 2000.
2. Беляков А.А. Экологическая пресса Украины. – К., 1995.
3. Беляков О.О. Екологічна проблематика в засобах масової інформації. – К., 2002.
4. Бугрим В.В. Чорнобильська катастрофа у засобах інформації // Чорнобиль і преса: реалії взаємодії: Матеріали Першої Міжнар. науково-практ. конф. «Чорнобиль у засобах інформації», Київ, 15-16 квітня 1991 р. – К., 1992.
5. Грабельников А. Работа журналиста в прессе. – М., 2001. – 273 с.
6. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014.
7. Європейська Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та Європейська соціальна хартія (Переглянута).
8. Загальна декларація прав людини (1948 р.).
9. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».
10. Закон України «Про політичні партії в Україні».
11. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
12. Ірина Федорович, Олександра Сverdлова. Запобігання та протидія дискримінації: кращі практики та поради. К.: Гамазин, 2014.
13. Конвенції Міжнародної організації праці (МОП) № 100, № 111, № 156).
14. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979).
15. Конвенція ООН про права дитини.
16. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми (2005) та б.ін.
17. Масова комунікація та екологічна політика – К., 2001.

18. Михайлин І.Л. Основи журналістики. – К.: ЦУЛ, 2002. – 284 с.
19. Моисеев В. Журналистика и журналисты. – К.: Дакор, 2002.
20. Москаленко А.З. Теорія журналістики. – К.: Експрес-об'ява, 2002. – 334 с.
21. Пекінська Декларація та Платформа дій задля рівності, розвитку і миру(1995).
22. Посібник з висвітлення теми ВІЛ/СНІДу. – Фонд Сім'ї Кайзер. – 2005.
23. Проект «Гендер в деталях».
24. Рекомендації Парламентської Асамблеї РЄ (1676(2004) Про участь жінок у виборах.
25. Справочник для журналистов стран Центральной и Восточной Европы. Пер. с англ. – М.: «Права человека», 1998.
26. Средства массовой информации и конвенция ООН о правах ребенка: Справочник для работников СМИ. – М., ЮНИСЕФ, 2000.
27. Стамбульська конвенція.
28. Стразбурзька декларація щодо ромів.
29. Стратегії інтеграції ромської національної меншини. К., 2017.
30. Туллер Д. Освещение вопросов ВИЧ/СПИД в Украине. – IREX ПроМедиа Украина, 2002.
31. Фейсбук групи «Сексизм та мізогінія», Фемінізм UA.
32. Фридман М. Шарон и Фридман А. Каннет. Пособие по экологической журналистике. – М., 1998.
33. Фролова Т.И. Социальная журналистика и ее роль в общественном диалоге: Учебное пособие. – М.: Пульс, 2003. – 44 с.
34. Цілі сталого розвитку для України. Національні консультації 2016 р.